

У ході такої взаємодії відбувається постійний обмін інформацією з проблемних питань та усунення факторів, що дестабілізують обстановку в регіоні, погоджуються дії з представниками громадськості, координаторами від засобів масової інформації, місцевим населенням, яке залучається до підтримання публічного порядку, державними та приватними організаціями, які надають послуги охорони, доставки тощо для ефективного контролю за оперативною обстановкою та реалізації спільних заходів у разі виникнення реальної терористичної загрози.

1. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>.

2. Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.

4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

5. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/conv#Text>.

6. Про військово-цивільні адміністрації : Закон України від 03 лютого 2015 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 13. Ст. 87.

7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#doc_info.

УДК 351.862.4+341.31

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/28-30

Олексій ДНІПРОВ
заступник Керівника
Офісу Президента України,
доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ВИМІРИ

Сьогодні разом з усіма глобалізаційними процесами аргументувало всьому цивілізованому світові, що питання національної безпеки держави є ключовим фактором збереження життя та свободи суспільства.

Забезпечення національної безпеки України на сьогодні, в умовах десятирічної війни та повномасштабного вторгнення РФ, набуває особливого значення. Територіально, будучи країною Європи, Україна зазнала найкровопролитнішої боротьби, звільняючи міста та села від загарбників за останні десятиліття серед європейських держав. Застосування військової сили росією проти України є не тільки міждержавним конфліктом, але й актом посягання на безпеку усього європейського континенту, що, знову ж таки наголошуємо, є безпрецедентним в історії Європи з часів Другої світової війни.

В той же час, коли порушується геополітична безпека європейських країн, в Україні російські військові жорстоко порушують права десятків, сотень, тисяч, мільйонів українських громадян. Ця загроза провокує до масового переселення українців в інші країни, міста, а бойові дії повільно знищують цивільну інфраструктуру, економіку держави.

З огляду на вищесказане вивчення проблематики національної безпеки як в глобальному вимірі, так і в межах нашої держави є нагальною необхідністю. Для розуміння того, що насамперед є пріоритетним для забезпечення національної безпеки України сьогодні, в умовах дії правового режиму воєнного стану, необхідно визначитися із самим поняттям «національна безпека», окреслити його складові, а також зовнішні та внутрішні загрози, що порушують стан національної безпеки країни.

Так, Стратегією національної безпеки України, яка затверджена Указом Президента України від 14 вересня 2020 р., визначено, що пріоритетами національних інтересів України та забезпечення національної безпеки є: відстоювання незалежності і державного

суверенітету; відновлення територіальної цілісності у межах міжнародно визнаного державного кордону України; суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу; захист прав, свобод і законних інтересів громадян України; європейська і євроатлантична інтеграція.

Законом України «Про національну безпеку України» визначено поняття національної безпеки України як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [1]. Розуміємо, що наявні загрози внаслідок вторгнення країни-агресора, спрямовані саме на знищення всіх елементів національної безпеки – порушення державного суверенітету, територіальної цілісності та «розхитування» демократичного конституційного ладу.

Національна безпека України багатовимірна і полікомпонентна система, яка складається з політичного, соціально-економічного, військово-політичного, науково-технологічного аспектів.

Пріоритетність тієї чи іншої складової національної безпеки визначається дією багатьох факторів суб'єктивного та об'єктивного характеру, зокрема станом розвитку суспільних відносин, політичної системи, економічного укладу, інститутів громадянського суспільства, характером зовнішніх відносин з іншими країнами [3, с. 95].

І саме стійкість, стабільна діяльність всіх складових системи, відсутність дестабілізуючих загроз є ключовим фактором забезпечення національної безпеки України.

Тому постає риторичне питання, як і куди повинна бути спрямована діяльність усіх органів і систем держави, щоб забезпечити національну безпеку фактично в умовах нестабільності та дестабілізації, тобто в умовах війни.

Так, К. Подлегаєв зазначає, що аби домогтися стійкості системи національної безпеки України до зовнішніх і внутрішніх дестабілізуючих впливів, в тому числі і до умов воєнного стану, треба вирішити три основні проблеми:

- забезпечити потужну економічну безпеку;
- посилити соціально-психологічну захищеність населення країни, особливо в умовах окупації;
- забезпечити ефективне управління усіма процесами життєдіяльності держави [2, с. 44].

Проте експерти зазначають, що в умовах дії правового режиму воєнного стану забезпечення національної безпеки неможливе лише за рахунок діяльності внутрішніх механізмів та засобів держави, хоча і вони є важливими. Протидіяти глобальним загрозам в умовах війни можна лише за допомогою застосування глобальних засобів, можливості для яких створює система міжнародних відносин.

Тому для забезпечення національної безпеки держави необхідні такі заходи:

- залучення зовнішніх ресурсів, мобілізація міжнародної підтримки та формування мережі міждержавних союзів і стратегічних партнерств для досягнення стратегічних цілей та реалізації пріоритетів національної безпеки;
- військово-політичне міжнародне співробітництво, що спрямоване на зміцнення своїх позицій на міжнародній арені, зменшення бюджетного навантаження під час створення нових зразків озброєння та військової техніки, одержання передових технологій, необхідних для розвитку оборонно-промислової галузі;
- підтримка взаємовигідних і динамічних відносин з провідними державами, інтеграційними об'єднаннями й системами колективної безпеки сучасного світу [4, с. 33];
- підвищення ефективності системи забезпечення національної безпеки та обороноздатності. Оборонна політика надалі має орієнтуватися на інтеграцію до системи колективної безпеки (інтеграція до безпекового виміру геополітичного простору Європи, а також відновлення процесу євроатлантичної інтеграції) з усвідомленням, що Україна повинна бути здатною власними силами протидіяти кризам на ранніх стадіях і до моменту мобілізації міжнародної підтримки, а для цього потрібно збільшити державні видатки на оборонну сферу.

Основним виходом із існуючої складної внутрішньої та зовнішньої ситуації має стати підвищення рівня національної безпеки шляхом посилення ефективності внутрішньодержавних процесів, забезпечення і гарантування державного суверенітету та територіальної цілісності на основі демократичного розвитку суспільства і держави, дотримання високого рівня захисту прав і свобод, практичне запровадження європейських демократичних засад розвитку держави та суспільства, утвердження європейських цінностей,

продовження реформування національної економіки.

Таким чином, забезпечення системи національної безпеки України на сьогодні є пріоритетним завданням для нашої держави в умовах воєнного стану. Визначення стратегічних пріоритетів, правильне розуміння проблем у сфері національної безпеки, пошук оптимальних способів їх вирішення, тісна співпраця держав у створенні ефективної системи протидії сучасним загрозам сприятимуть забезпеченню національної безпеки України та міжнародній безпеці у світі. Тільки у співпраці можна вирішити актуальні стратегічні завдання забезпечення національної безпеки у складних світових умовах та нових глобалізаційних викликах. Владні та громадські інститути повинні бути максимально адаптовані до викликів сьогодення та мати потужний інструментарій забезпечення всіх складових національної безпеки. Окрім того, військово-політична та економічна міжнародна взаємодія має стати пріоритетним політичним і стратегічним завданням України, умовою стійкості та ефективності, гарантією її безпеки та опорою у вирішенні внутрішніх і зовнішніх викликів.

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#doc_info.

2. Подлегаєв К. М. Національна безпека в умовах військового стану в Україні. URL : <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-11>

3. Ситник Г. П., Орел М. Г. Національна безпека в контексті європейської інтеграції України : підруч. / за ред. Г. П. Ситника. Київ : Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2021. 372 с. URL : <https://ipacs.knu.ua/pages/dop/336/files/7148e643-1410-42f1-a6b6-f4cf15aeb638.pdf>.

4. Клочко А., Семенець-Орлова І. Система співробітництва з НАТО в зміцненні безпеки державного кордону в сучасних умовах. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. Вип. 1 (67). С. 31–36.

5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року «Про Стратегію інформаційної безпеки» : Указ Президента України від 28.12.2021 № 685/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>.

УДК 342.95+351.74

DOI: 10.31733/15-03-2024/1/30-32

Валерій СОКУРЕНКО

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
генерал поліції третього рангу

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ В СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ УМОВАХ

Національна поліція України, як центральний орган виконавчої влади, «служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку» [1].

У деяких випадках забезпечити правопорядок можливо тільки шляхом застосування державного примусу, і, як правило, більшість цих випадків перебуває в компетенції поліції. Забезпечення охорони правопорядку поліцією при виникненні різного роду правопорушень на високому професійному рівні дозволяє мінімізувати паніку, вчинення злочинів, своєчасно надати допомогу населенню і тим самим забезпечити проведення комплексу (необхідних) невідкладних заходів у повному обсязі [2, с. 208].

Таким чином, Національна поліція посідає своє особливе, важливе місце в системі національної безпеки. Разом із тим виклики, що постали перед нашою державою з початком повномасштабної російської воєнної агресії, вимагають від України перегляду і швидкого коригування багатьох питань діяльності всіх суб'єктів сектора безпеки і оборони, одним з яких і є Національна поліція.